

Als de kerk kleiner wordt ...

Uitgave van de classis Noord-Holland
oktober 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	3
De gemeente kan zelfstandig verder	4
De gemeente kan zelfstandig verder, maar moet wel gaan samenwerken	7
De gemeente kan niet zelfstandig verder	9
Tot slot	11
Afkortingen en contactgegevens	11
Bijlagen	12

Inleiding

De kerk krimpt. De classis Noord-Holland signaleert dat dat ook op gemeenten in onze classis zijn weerslag heeft. Voor een goed verstaan zeggen wij meteen: ook kleine gemeenten kunnen zeer vitaal zijn. Toch zijn er ook gemeenten die wat betreft ledental *te* klein worden. Daarnaast zijn er gemeenten waar het wat betreft bestuurskracht begint te wringen. En ten slotte zijn er ook gemeenten waar het financieel moeilijker wordt en de bodem van de schatkist in zicht komt. Niet zelden is er sprake van een combinatie.

Signalen daarover bereiken ons via het breed moderamen (BMCV), via het Classicaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (CCBB), en niet in de laatste plaats via de classispredikant. De classis Noord-Holland wil deze signalen serieus nemen. In ons beleidsplan hebben wij uitgesproken dat wij een classis willen zijn *van* gemeenten *voor* gemeenten. Vandaar deze handreiking. Zij is bedoeld voor kerkenraden en gemeenten die merken dat zij kleiner worden en nadenken over de vraag hoe zij verder kunnen.

Uiteraard beseffen wij dat er meer nodig is dan deze handreiking. Die is bedoeld om het gesprek in eigen kring op gang te brengen en vooral: om de mogelijkheden die er zijn op een overzichtelijke manier in kaart te brengen. Er is echter meer nodig. Welke richting een gemeente ook kiest, het is altijd maatwerk. Generieke oplossingen bestaan niet. Het BMCV, het CCBB en de classispredikant zijn graag voor overleg en advies beschikbaar. Aarzel dan ook niet om daarover contact op te nemen. Het verdient de voorkeur daarvoor in eerste instantie de classispredikant te benaderen. Hij kan eventueel doorverwijzen.

In deze handreiking onderscheiden wij drie hoofdrichtingen:

1. De gemeente kan zelfstandig verder
2. De gemeente kan zelfstandig verder, maar moet wel gaan samenwerken
3. De gemeente kan niet zelfstandig verder

Tot slot, bijna alle gemeenten hebben te maken met de gevolgen van krimp. Daarom is het goed dat deze handreiking er is, voor *alle* gemeenten. Als classis Noord-Holland nodigen wij u uit om hoe dan ook van de inhoud kennis te nemen. De mogelijkheden die de kerkorde biedt zijn tegenwoordig veel groter dan vroeger. Ook uw gemeente zou er voordeel van kunnen hebben.

1. De gemeente kan zelfstandig verder

De kerkorde stelt een aantal voorwaarden aan een zelfstandige gemeente. Deels zijn die ingegeven door de kerk zelf: dit achten wij minimaal nodig om gemeente te zijn. Deels ook stelt de overheid eisen. In dat laatste geval gaat het bijvoorbeeld om voorwaarden scheppen die een verantwoord financieel beheer (en toezicht) mogelijk maken. *Good governance* wordt ook van de kerk gevraagd.

Er zijn in ieder geval drie voorwaarden om zelfstandig gemeente te zijn:

- I. Samenstelling van de kerkenraad. Daarin hebben minimaal zitting (ord. 4-6-3 en ord. 11-2-4):
  - 1 predikant (of een consulent)
  - 2 ouderlingen
  - 2 diakenen (daarnaast minimaal ook 1 diaconaal rentmeester)
  - 2 ouderlingen-kerkrentmeester (daarnaast minimaal ook 1 kerkrentmeester niet-zijnde ouderling)
- II. Een verantwoorde financiële situatie van zowel gemeente als diaconie. Begroting en jaarrekening moeten daarom worden goedgekeurd door het CCBB (ord. 11-7-1).
- III. Het synoderapport *Lichter Ingevuld* noemt 5 basistaken die een zelfstandige gemeente minimaal moet kunnen uitvoeren. Die 5 taken hebben betrekking op:
  - eredienst
  - pastoraat
  - diaconaat
  - vorming/toerusting
  - missionaire opdracht

Zolang een gemeente voldoet aan alle drie de voorwaarden, zijn maatregelen niet nodig. Zelfstandig voortbestaan is dan niet in het geding.

Het kan echter ook zijn dat een gemeente aan een of meer van de drie voorwaarden niet of niet meer helemaal kan voldoen. Dat betekent allerm minst meteen een einde aan de zelfstandigheid van de gemeente. De classis Noord-Holland heeft in haar beleidsplan uitsproken dat waar mogelijk de kerk op het dorp en in de wijk moet blijven, en waar mogelijk ook als een zelfstandig gemeente met een eigen gebouw. Om dat haalbaar te maken zijn soms maatregelen nodig. De kerkorde komt gemeenten daarin te hulp maakt op dat gebied nu al veel mogelijk:

I. De kerkenraad telt te weinig leden

Als de kerkenraad te weinig leden telt, is de eerste gang naar het BMCV. Zodra de kerkenraad minder leden heeft dan aangegeven, neemt de kerkenraad *zelf* met het BMCV contact op om te overleggen op welke wijze de taken kunnen worden verricht (ord. 4-6-5).

Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen tijdelijke en structurele vacatures:

- a. Is er sprake van tijdelijke vacatures (met dus het uitzicht op definitieve aanvulling van de kerkenraad), dan is het mogelijk om binnen de kerkenraad zelf oplossingen te zoeken bijvoorbeeld door een van de ouderlingen tijdelijk aan het college van diaakenen toe te voegen (ord. 11-2-6).
Ook kan het BMCV gedelegeerde ambtsdragers van buiten benoemen, ord. 4-6-5 maakt dat mogelijk. Omdat de mogelijkheden met een groeiend aantal kleine kerkenraden wat dit betreft beperkt zijn, moet met klem benadrukt worden dat het hier gaat om een *tijdelijke* oplossing - bijvoorbeeld voor de duur van één jaar - om de tijd tot een definitieve oplossing is gevonden te overbruggen.
- b. In het geval van een structureel onderbezette kerkenraad zal het BMCV eerst kijken of de zelfstandigheid van de gemeente nog wel realistisch is. Mogelijk is de uitkomst dat naar samenwerking of samengaan met (een) andere gemeente(n) moet worden gezocht. Daarover gaat het in de volgende twee paragrafen.
Toch is er ook een andere mogelijkheid. Het al eerder genoemde rapport *Lichter Ingevuld* geeft het BMCV met toepassing van ord. 4-6-5 de mogelijkheid om een kerkenraad toe te staan bestaande uit minimaal drie leden, van elke ambtsgroep één: 1 ouderling, 1 diaaken en 1 ouderling-kerkrentmeester.
Voor wat betreft het beheer kan het BMCV dan besluiten tot twee varianten. In de eerste variant is er één College van Beheer, waarin het College van Diaakenen en het College van Kerkrentmeesters samen opgaan. In de tweede variant treedt de kerkenraad op als de beide colleges. Hoe dan ook blijven er wel twee aparte begrotingen en jaarrekeningen. Het CCBB zal ook nauwlettend toezien.
Het BMCV past hiermee de regelingen toe die de synode aanreikt in het synoderapport *Lichter Ingevuld* (zie bijlage). Het BMCV gaat daartoe echter uitsluitend over als een gemeente voor minstens 8 jaar wel in staat is zelfstandig de 5 basistaken voor gemeente zijn uit te voeren. Ook acht het BMCV het een voorwaarde dat aan de gemeente een predikant of kerkelijk werker is verbonden.

II. Er zijn financiële zorgen bij gemeente en/of diaconie

Zodra er financiële problemen dreigen komt het CCBB in beeld. Het voert te ver om op deze plaats op alle mogelijkheden in te gaan. Maar feit is dat de kerk allereerst wil voorkomen dat

gemeenten in problemen komen. En als die problemen er toch zijn, wil de kerk dat er zo spoedig mogelijk een uitweg gezocht wordt. In zulke gevallen kan het CCBB 'Verscherpt toezien' instellen (ord. 11-8-1, en GR 12-3). De gemeente wordt dan als het ware 'onder curatele gesteld' en kan op financieel gebied nog slechts in beperkte mate zelfstandig handelen.

Een andere mogelijkheid is dat de werktijd van de predikant wordt teruggebracht. Hieraan zijn uiteraard strikte voorwaarden verbonden. In alle gevallen betreft dit maatwerk waarvoor men contact met het CCBB moet opnemen. Even vanzelfsprekend is het dat men niet moet wachten en in een vroeg stadium dit contact moet zoeken.

Het is tot slot waarschijnlijk dat in geval van structurele financiële problemen de vraag of het realistisch is dat de gemeente zelfstandig kan voortbestaan gesteld zal worden. Het BMCV zal meekijken bij de beantwoording van die vraag.

III. De gemeente kan de 5 basistaken genoemd in *Lichter Ingevuld* niet meer uitvoeren

Niet alleen wat betreft de bezetting van de kerkenraad en de financiële kant van gemeente zijn worden eisen gesteld, dat geldt ook voor de inhoudelijke kant. Plaatselijk kerk zijn brengt ook in dat opzicht verplichtingen met zich mee. De Generale Synode heeft zoals aangegeven in het rapport *Lichter Ingevuld* een aantal criteria genoemd. De belangrijkste daarvan is dat iedere gemeente op minimaal 5 terreinen activiteiten moet uitvoeren:

- eredienst
- pastoraat
- diaconaat
- vorming/toerusting
- missionaire opdracht

De taken die op deze gebieden moeten worden uitgevoerd zijn niet nauw omschreven. Natuurlijk ligt het voor de hand dat een zelfstandige gemeente iedere week voor een viering op zondag bij elkaar komt, maar veel meer is er niet gezegd. Van elke gemeente wordt echter verwacht dat op alle 5 terreinen tenminste enige activiteiten worden ontplooid. Vanzelfsprekend betreft het ook hier maatwerk. Bij iedere gemeente zal het accent ergens anders liggen en zal een andere taak minder aandacht krijgen. Niettemin gaat de synode dus uit van activiteiten op elk van de 5 gebieden.

Het kan zijn dat een gemeente op een of meerdere gebieden niet meer aan activiteiten toekomt. In dat geval verdient het de voorkeur dat de kerkenraad zelf met het breed moderamen contact opneemt om te bespreken hoe hiermee om te gaan. Ook in dit geval is het zinvol om onderscheid te maken tussen een tijdelijke en een structurele situatie. Als er sprake is van een tijdelijke situatie, kan met het BMCV overlegd worden hoe men weer taken kan gaan uitvoeren. Is er sprake van een structurele situatie (en betreft het zelfs meerdere van de 5 genoemde terreinen), dan kan samenwerking mogelijkheden bieden, zie hiervoor de volgende paragraaf. Maar ook kan de vraag worden gesteld of zelfstandig voortbestaan nog wel mogelijk is.

2. De gemeente kan zelfstandig verder, maar moet wel gaan samenwerken

Zoals eerder aangegeven, de classis Noord-Holland heeft in haar beleidsplan opgenomen:

- a. de kerk moet op het dorp/in de wijk blijven
- b. bij voorkeur moet de plaatselijke gemeente zelfstandig blijven
- c. als het enigszins kan moet het kerkgebouw behouden blijven

Nu zijn er zeker situaties denkbaar waarin dit niet meer haalbaar is. Daarover zal het gaan in de volgende paragraaf. Niettemin wil de classis zich inzetten voor de drie hierboven genoemde punten. Redenen daarvoor zijn:

- ad a. Ervaringen met sluiting van gebouwen en in andere kerken (met name de RK-kerk) hebben geleerd dat de kerk dichtbij mensen moet blijven, anders haken teveel leden af.
- ad b. Bij een zelfstandige gemeente zijn mensen meer betrokken dan bij een groter geheel. Dat geldt zowel wat betreft het vervullen van taken als financiële bijdragen.
- ad c. Gemeentelieden hechten sterk aan hun eigen gebouw. En verder is een kerkgebouw ook missionair van belang. De kerk is een zichtbaar teken van God in deze wereld.

Het streven van het BMCV is dus om een zelfstandige gemeente met een eigen kerkgebouw dichtbij de mensen te houden. Maar de haalbaarheid daarvan kan onder druk komen te staan als de gemeente kleiner wordt. Samenwerken kan dan uitkomst bieden, juist om dichtbij te blijven. Een gemeente werkt dan bestuurlijk op een of meer terreinen samen met (een) andere gemeente(n), **juist om op het eigen dorp te blijven**. Samenwerking kan door drie motieven worden ingegeven.

I. De kerkenraad telt te weinig leden

Steeds meer ziet het BMCV dat het voor kerkenraden moeilijk is om op tal te blijven. De kerkenraad wordt voor een niet gering deel bevolkt door de generatie van 60 jaar en ouder, regelmatig zelfs 70+. Opvolging is maar spaarzaam beschikbaar, omdat de generatie van 30-50 voor een groot deel ontbreekt. Men *wil* het stokje wel overgeven, maar er is niemand om het aan te pakken.

Regelmatig zijn er daarom te weinig ouderlingen, maar nog meer tekorten zijn te zien bij de colleges van diakenen en kerkrentmeesters. Soms is er slechts één lid van een college en is die op leeftijd. Dat is een onwenselijke situatie, zowel voor de kerk als voor de ambtsdrager in kwestie. Het is een te grote verantwoordelijkheid om alleen (of met te weinig mensen) te dragen.

De kerkorde biedt in zulke gevallen de mogelijkheid met een of meer gemeenten te gaan samenwerken. Men kan bijvoorbeeld met die andere gemeente(n) samen één college van diakenen of kerkrentmeesters vormen. Dat gezamenlijke college draagt dan samen de verantwoordelijkheid en kan de taken verdelen.

Let wel: het gaat dan nog steeds om *zelfstandige* gemeenten. Iedere gemeente blijft haar eigen potje geld houden. De afzonderlijke potjes worden alleen door één gezamenlijk college beheerd. Ord. 2-7 biedt hiervoor de kerkordelijke mogelijkheden. In theorie is het zelfs denkbaar dat twee of meer gemeenten samen één kerkenraad hebben en *alle* taken van de kerkenraad – inclusief die van diakenen en kerkrentmeesters – gezamenlijk worden uitgevoerd. Toch blijven de betrokken gemeenten allemaal zelfstandig en beschikken zij over eigen middelen. En vooral ook: zij houden hun eigen identiteit.

Het BMCV wil dus graag dat de kerk dichtbij mensen blijft. Tegelijk moet er sprake zijn van een verantwoord bestuur. Zeker in de colleges van diakenen en kerkrentmeesters, waar het soms over grote bedragen gaat, is dat noodzakelijk. Beide zaken (zelfstandig én verantwoord) kunnen gecombineerd worden als gemeenten samenwerken. Vanzelfsprekend betreft het ook hier maatwerk. BMCV en classispredikant zijn graag bereid om mee te denken over mogelijkheden die passen voor uw gemeente.

II. Er zijn financiële zorgen bij gemeente en/of diaconie

Soms kan een gemeente financieel het hoofd niet meer boven water houden. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ons vooralsnog geen voorbeelden bekend zijn van een gemeente die een andere gemeente op dit gebied de helpende hand toesteeft. Voor veel gemeenten is het aller-eerst zaak om zelf financieel niet in zwaar weer te geraken.

Toch is het niet uitgesloten dat het gebeurt, er zijn immers ook gemeenten die ruimer in de jas zitten. De Generale Synode onderzoekt dan ook mogelijkheden in het traject *Werkzaam Vermogen*. Daarin wordt nagegaan of en hoe vermogende gemeenten iets kunnen betekenen voor gemeenten met minder armslag. Het is dus niet uitgesloten dat het gebeurt, maar wij willen ook geen verwachtingen wekken die zeker op dit moment niet kunnen worden ingelost.

III. De gemeente kan de 5 basistaken genoemd in *Lichter Ingevuld* niet meer uitvoeren

Ook als een gemeente aan een of meer van de 5 basistaken niet meer toekomt, kan samenwerking met een andere gemeente uitkomst bieden en het voortbestaan van de gemeente mogelijk maken. Men kan bijvoorbeeld aansluiten bij de activiteiten in het kader van vorming en toerusting van een naburige gemeente. Ook is het denkbaar dat aangehaakt wordt bij het missionaire programma van de burens. Op die manier kan de gemeente zelfstandig blijven, en ook aan alle 5 basistaken worden voldaan.

3. De gemeente niet meer zelfstandig verder

Niet in alle gevallen zal het mogelijk zijn dat de gemeente zelfstandig voort bestaat. Redenen daarvoor zijn in paragraaf 1 al genoemd. Soms is de gemeente echt te klein geworden. Er zijn nog maar enkele tientallen leden over, van wie een deel niet eens betrokken is. Of de 5 basistaken die nodig zijn om een gemeente te zijn kunnen eigenlijk niet meer worden uitgevoerd. Soms ook is er sprake van een totaal gebrek aan bestuurskracht: er zijn nog maar een of twee ambtsdragers over. Ten slotte kan het ook voorkomen dat de bodem van de schatkist helemaal is bereikt. Nogal eens komt het voor dat er sprake is van een combinatie van alle drie.

Als het goed is er in de aanloop naar zo'n situatie door gemeente en BMCV samen alles in het werk gesteld om oplossingen te vinden. Er is gekeken of er binnen de gemeente oplossingen te vinden zijn. Er is gezocht naar samenwerking met andere gemeenten. Op allerlei manieren is onderzocht hoe de gemeente zelfstandig kan voortbestaan. Maar er kan een moment komen dat de mogelijkheden uitgeput zijn. In dat geval zijn er 3 richtingen waarin gedacht kan worden:

- a. Samengaan met een andere gemeente
- b. Opheffen van de gemeente
- c. Het vormen van een huisgemeente

a. Samengaan met een andere gemeente

De meest voor de hand liggende optie als een gemeente niet meer zelfstandig verder kan is samengaan met (een) andere gemeente(n). De oude gemeenten houden dan op te bestaan, en gaan samen verder als nieuwe gemeente. Dit is in alle gevallen toegepast waarin in het SoW-proces hervormde gemeenten en gereformeerde kerken (en soms lutherse gemeenten) samengingen. Samengaan kan echter ook voor twee of meer naast elkaar gelegen gemeenten. Het is goed om te nogmaals te benadrukken dat de gemeente die niet meer zelfstandig verder kan dan ophoudt te bestaan. Er is geen kerkenraad meer, er is geen college van kerkrentmeesters meer nodig, en er is geen eigen geld meer.

Dat hoeft niet te betekenen dat het kerkelijk leven van de gemeente die niet meer zelfstandig verder kan ophoudt. Uiteraard is dat afhankelijk van de afspraken die worden gemaakt met de gemeente met wie men samengaat, maar het is zeker mogelijk dat er in de gemeente die niet meer zelfstandig verder kan nog activiteiten zijn. Er kunnen diensten zijn, er kan pastoraat en diaconaat zijn, er kan kortom nog steeds een kerkelijke gemeenschap zijn. Verschil met eerder is dat er geen sprake meer is van een zelfstandige gemeente en alle activiteiten plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad van de nieuwe gezamenlijke gemeente.

In de kerkorde gaat het over samengaan van gemeenten in ord. 2-8-4 en 2-8-5. Er is een overzichtelijk stappenplan beschikbaar en de classispredikant is graag bereid mee te denken.

b. Opheffen van de gemeente

De meest vergaande oplossing als een gemeente niet meer zelfstandig verder kan is het opheffen van de gemeente. Hiertoe kan alleen worden overgegaan als de gemeente 'niet langer in staat is om alle in de orde van de kerk aangegeven taken van een gemeente te verrichten en indien vormen van samenwerking of samengaan met andere gemeenten niet tot de mogelijkheden behoren' (ord. 2-9-1).

Een gemeente kan zichzelf niet opheffen, dat kan alleen de classicale vergadering (ord. 2-9-1) De leden van de opgeheven gemeente blijven ingeschreven in het register van de landelijke kerk (ord. 2-9-3) en worden op uitnodiging van het BMCV ingeschreven in een naburige gemeente van hun keuze (ord. 2-9-6). Als er na vereffening een batig saldo overblijft, vervalt dat aan de classis. Die zet het in ter stimulering van het kerkelijk leven in de regio waar de opgeheven gemeente was gelegen (ord. 2-9-10 en GR 12-5-4).

Het is goed om te beseffen dat er na opheffing van de gemeente in principe geen opvolger is, niet in kerkelijk opzicht en ook niet in civielrechtelijk opzicht. De gemeente is opgeheven en bestaat niet meer. Het spreekt vanzelf dat de classicale vergadering alleen in het uiterste geval overgaat tot de vergaande stap van het opheffen van een gemeente.

c. Het vormen van een huisgemeente

De classicale vergadering zal dus alleen overgaan tot het opheffen van een gemeente als alle andere mogelijkheden zijn onderzocht en geen oplossing bieden. Toch is er ook na het opheffen van een gemeente kerkelijke activiteit mogelijk in het gebied waar de gemeente is opgeheven. Er kan in dat geval een huisgemeente worden gevormd (ord. 2-5-10 t/m 13).

Een huisgemeente is een lichte vorm van gemeente zijn. De naam kan verwarring opwekken en suggereren dat een huisgemeente alleen in een huis kan samenkomen. Maar een huisgemeente kan zelfs de beschikking over een kerkgebouw hebben.

Strikt genomen is een huisgemeente geen gemeente in de kerkordelijke zin. Een huisgemeente heeft geen kerkenraad, geen colleges van diakenen en kerkrentmeesters en geen vermogen. Zij valt onder de verantwoordelijkheid van een naburige kerkenraad of van de classicale vergadering. Omdat het mogelijk is dat er in de komende jaren meerdere huisgemeenten zullen ontstaan, geeft de classis Noord-Holland er de voorkeur aan dat wordt aangehaakt bij een naburige gemeente, de 'moedergemeente'.

De huisgemeente is dus een lichte vorm van kerk zijn. De verantwoordelijkheid voor bestuur en beheer komt te liggen bij de kerkenraad en de colleges van een naburige gemeente. Het leiding geven aan de gang van zaken in de huisgemeente wordt toevertrouwd aan een commissie uit de huisgemeente zelf. Deze commissie werkt onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad van de moedergemeente. Zo is de huisgemeente een passende vorm voor gemeenten die zelfstandig niet verder kunnen, maar wel als gemeenschap bij elkaar willen blijven. Ook voor het meedenken over het vormen van een huisgemeente is de classispredikant graag beschikbaar.

Tot slot

We zijn aan het einde gekomen van deze handreiking. Nogmaals zeggen wij: een kleine gemeente kan ook een heel vitale gemeente zijn. Sommige kleine gemeenten kunnen zich dan ook prima zelfstandig redden. Toch kan het ook beginnen te wringen. De allereerste stap is dan er niet zelf of alleen mee blijven rondlopen, maar overleg te zoeken. Dat kan met het BMCV, het CCBB en met de classispredikant. Meestal ligt het voor de hand wie te kiezen. Mocht dat achteraf toch niet de juiste keuze blijken, dan zijn allen graag bereid om door te verwijzen.

De dringende oproep van zowel BMCV, CCBB als classispredikant is in ieder geval niet te lang te wachten. Als het kalf verdronken is, kan men alleen de put nog maar dempen. Wacht daar niet op, maar neem contact op als u niet meer goed weet hoe het in de toekomst met uw gemeente verder moet. Wij willen graag met u meedenken.

Ook goed om te weten is dat de opsomming in deze handreiking niet compleet is, en dat ook nooit kan zijn. Er zijn altijd nog meer mogelijkheden te bedenken, varianten uit te vinden en mengvormen te ontdekken. Het is en blijft maatwerk om voor uw gemeente een passende oplossing te zoeken. Daar zijn wij graag voor beschikbaar. Samen kunnen we verder komen.

Gebruikte afkortingen

BMCV	breed moderamen van de classicale vergadering
CCBB	classicaal college voor de behandeling van beheerszaken
ord.	ordinantie
GR	generale regeling

Contactgegevens

BMCV:	classisscriba-noord-holland@protestantsekerk.nl
CCBB:	g.beuker@protestantsekerk.nl
Classispredikant:	p.verhoeff@protestantsekerk.nl of 06 1517 9364

Bijlagen

Synoderapporten

Lichter Ingevuld <https://www.protestantsekerk.nl/zoeken/?q=lichter+ingevuld>

Werkzaam Vermogen <https://www.protestantsekerk.nl/zoeken/?q=werkzaam+vermogen>

Genoemde artikelen uit ordinanties en generale regelingen

Ord. 2-5-10 t/m 13 Over de huisgemeente

10. Daar waar een gemeente opgeheven is kan een huisgemeente worden gevormd als een kleinschalige gemeenschap die samenkomt om te vieren, te leren en te dienen.
11. Deze huisgemeente wordt gevormd bij besluit van de classicale vergadering.
12. Deze huisgemeente wordt geleid door een commissie, die werkt onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de kerkenraad van een naburige gemeente dan wel de classicale vergadering.
13. De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van deze huisgemeente berust bij de in lid 12 genoemde ambtelijke vergadering.

Ord. 2-7 Over samenwerking tussen gemeenten

1. Gemeenten kunnen met elkaar samenwerken, een en ander naar regels in generale regeling 1 gesteld.
2. Bij langdurige samenwerking kan een samenwerkingsorgaan gevormd worden.
3. Langdurige samenwerking is mogelijk zowel voor het geheel als voor delen van het leven en werken van gemeenten.
4. Bij bepaalde vormen van samenwerking is het mogelijk dat de kerkenraden en/of colleges de verzorging van de gemeenschappelijke belangen opdragen aan het samenwerkingsorgaan.
5. Kerkenraden en/of colleges kunnen bevoegdheden overdragen aan het samenwerkingsorgaan. Overdracht en beëindiging van de overdracht kan alleen met goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering.
6. In bijzondere omstandigheden kan de classicale vergadering besluiten gemeenten in een samenwerkingsverband onder te brengen indien gebleken is dat ten minste een van deze gemeenten geen mogelijkheid meer heeft om als zelfstandige gemeente volgens de orde van de kerk voort te bestaan. Dit besluit wordt niet genomen dan nadat de kerkenraden en de leden van de betreffende gemeenten de gelegenheid hebben gehad hun mening kenbaar te maken. Indien een evangelisch-lutherse gemeente betrokken is, hoort de classicale vergadering vooraf de evangelisch-lutherse synode.

Ord.2-8-4 en 5 Over samengaan van gemeenten

4. Kerkenraden van twee of meer gemeenten kunnen besluiten de gemeenten samen te laten

gaan nadat de leden van de gemeente, en in een gemeente met wijkgemeenten de wijkkerkenraden, de gelegenheid hebben gehad hun mening kenbaar te maken. Het breed moderamen van de classicale vergadering stelt het grondgebied (de grenzen) van de nieuwe gemeente vast. Het besluit tot samengaan behoeft de goedkeuring van het breed moderamen van de classicale vergadering.

Indien een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk en een evangelisch-lutherse gemeente, dan wel twee van hen betrokken zijn in het samengaan, wordt de nieuwe gemeente aangeduid als protestantse gemeente.

5. In bijzondere omstandigheden kan de classicale vergadering besluiten gemeenten te laten samengaan indien gebleken is dat ten minste een van deze gemeenten geen mogelijkheid meer heeft om als zelfstandige gemeente volgens de orde van de kerk voort te bestaan.

Dit besluit wordt niet genomen dan nadat de kerkenraden en de leden van de betreffende gemeenten de gelegenheid hebben gehad hun mening kenbaar te maken. Indien een evangelisch-lutherse gemeente betrokken is, hoort de classicale vergadering vooraf de evangelischlutherse synode.

De classicale vergadering kan echter niet besluiten een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk en een evangelisch-lutherse gemeente, dan wel twee van hen, te laten samengaan in een nieuwe protestantse gemeente.

Ord. 2-9-1, 3, 6 en 10 Over het opheffen van een gemeente

1. Indien een gemeente niet langer in staat is alle in de orde van de kerk aangegeven taken van een gemeente te verrichten en indien vormen van samenwerking of samengaan met een andere gemeente niet tot de mogelijkheden behoren, is de classicale vergadering bevoegd deze gemeente op te heffen.

3. Vanwege de zorg van de kerk voor de gemeenteleden blijven zij na de opheffing van de gemeente ingeschreven in het landelijke register van de kerk, zolang zij zich niet bij een andere gemeente van de kerk hebben gevoegd.

6. Indien ter plaatse geen geloofsgemeenschap mogelijk is, worden de leden, op uitnodiging van het breed moderamen, ingeschreven in een naburige gemeente van hun keuze.

10. De vereffening van het vermogen van de gemeente in opheffing vindt plaats met inachtneming van hetgeen in generale regeling 12 ter zake is bepaald.

Ord. 4-6-3 en 5 Over de kerkenraad

3. Met het oog op de vervulling van de door de kerkenraad te verrichten taken stelt de kerkenraad het aantal ambtsdragers vast met dien verstande dat in de kerkenraad alle ambten aanwezig zijn en wel naast de predikant ten minste twee ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, twee ouderlingen-kerkrentmeester en twee diakenen.

5. Indien de kerkenraad, al of niet door het voortbestaan van vacatures, minder leden telt dan in lid 3 of 4 bedoeld, overleggen de kerkenraad en het breed moderamen van de classicale vergadering, op welke wijze de in de ordinanties genoemde taken worden verricht. Zo nodig treft het breed moderamen hiertoe maatregelen.

Indien het een evangelisch-lutherse gemeente betreft, wordt vooraf de evangelisch-lutherse synode gehoord.

Ord. 11-2-4 en 6 Over de colleges

4. Elk college bestaat uit ten minste drie leden, waaronder ten minste twee ambtsdragers. Indien het college minder dan drie leden telt, overleggen de kerkenraad en het breed moderamen van de classicale vergadering op welke wijze de taken van het college worden verricht, naar regels in generale regeling 12 gesteld.

6. Indien een lid van een college verhinderd is aan de besluitvorming deel te nemen, is de kerkenraad bevoegd dit lid op verzoek van het college te vervangen door een ambtsdrager die aan de besluitvorming deelneemt met alle rechten en plichten van een lid van het college.

Ord. 11-7-1 Over het CCBB

1 De kerkenraad legt elk jaar

- vóór 15 december de begrotingen voor het komende kalenderjaar met - ter informatie bijgevoegd - het beleidsplan en

- vóór 15 juni de jaarrekeningen over het laatstverlopen kalenderjaar met het rapport van de gehouden controle

aan het classicale college voor de behandeling van beheerszaken voor.

Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken is bevoegd om op gemotiveerd verzoek van de kerkenraad uitstel voor een door dit college te bepalen periode te verlenen.

De kerkenraden van de evangelisch-lutherse gemeenten zenden deze jaarstukken tevens toe aan de financiële commissie van de evangelisch-lutherse synode.

Ord. 11-8-1 Over verscherpt toezien

1. Wanneer de begrotingen en de jaarrekeningen niet zijn ingezonden of wanneer het overleg als bedoeld in artikel 7-2 niet heeft geleid tot het vaststellen van een – naar het oordeel van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken – verantwoorde begroting of jaarrekening van de gemeente of van de diaconie, dan wel wanneer er gevaar is dat niet of onvoldoende aan verplichtingen kan worden voldaan kan het classicale college – onder met redenen omklede mededeling daarvan aan de kerkenraad – besluiten dat het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen onder verscherpt toezien wordt geplaatst, een en ander naar regels in of krachtens generale regeling 12 gesteld.

GR 12-3 Over verscherpt toezien

1. Indien een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen onder verscherpt toezien wordt geplaatst is dit college alsmede de kerkenraad gehouden de aanwijzingen van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken op te volgen. Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken brengt de aanwijzingen onverwijld ter kennis van het breed moderamen van de classicale vergadering.

2. Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken kan daarbij bepalen dat het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen eerst na voorafgaande toestemming van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken bevoegd is tot:

- a) het aangaan van rechtshandelingen betreffende het kopen, verkopen, verhuren, verpachten of op andere wijze vervreemden en bezwaren van registergoederen, van onroerende zaken en geldswaardige papieren, alsmede het bouwen, verbouwen, uitbreiden, restaureren of afbreken van een gebouw of een orgel;
- b) het aangaan van een arbeidsovereenkomst;
- c) het verstrekken of aangaan van geldleningen en het stellen van persoonlijke zekerheid ten behoeve van derden;
- d) het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
- e) het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde;
- f) het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.

3. Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken kan bepalen dat besluiten inzake vermogensrechtelijke aangelegenheden door een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen op wie het verscherpte toezien betrekking heeft alleen genomen kunnen worden in aanwezigheid en met instemming van gedelegeerden die daartoe worden aangewezen door het classicale college voor de behandeling van beheerszaken.

4. Indien aan het classicale college voor de behandeling van beheerszaken is gebleken dat een kerkenraad, een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen niet langer in staat zal zijn aan zijn verplichtingen te voldoen, zijn deze colleges alsmede de kerkenraad van die gemeente verplicht tot het nemen van dan wel het meewerken aan die maatregelen, die naar het oordeel van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken noodzakelijk zijn om, al dan niet tezamen met andere gemeenten, weer aan die verplichtingen te kunnen voldoen.

5. Het generale college voor de behandeling van beheerszaken is bevoegd richtlijnen op te stellen voor de wijze van vaststelling van deze insolventie en de daaraan verbonden gevolgen.

6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing ingeval van verscherpt toezien op een classicale vergadering als bedoeld in ord. 11-13-3.

GR 12-5-4 Over vermogensrechtelijke gevolgen opheffen van gemeente

4. Indien er na vereffening een batig saldo overblijft wordt dit uitgekeerd aan de classicale vergadering in wiens ressort de gemeente en de diaconie van die gemeente zijn gelegen. De classicale vergadering besteedt deze middelen ter stimulering van het kerkelijk leven in de regio waar de gemeente was gelegen, respectievelijk waar het diaconale middelen betreft, aan diaconale activiteiten in die regio.